

Belastingplicht gemeenten bij het inzamelen van matrassen

Op 19 juli 2021 zijn diverse leveranciers van matrassen een overeenkomst¹ aangegaan om een bijdrage te leveren aan de circulaire economie door – onder andere - een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid te initiëren voor matrassen, het voorzien in voldoende recyclingcapaciteit, innovatie ten behoeve van recyclingtechnologie en ecodesign én het vergroten van het bewustzijn van de consument ten aanzien van de importantie van en mogelijkheid tot het recyclen van matrassen.

De overeenkomst vormt een financiële basis voor invulling en uitvoering van een afvalbeheerstructuur. Voor de hieruit voortvloeiende activiteiten is opgericht de Stichting Matras Recycling Nederland (MRN). De overeenkomst verplicht de ondertekenaars tot het afdragen van een afvalbeheerbijdrage aan MRN voor de door hen in de handel gebrachte consumentenmatrassen.

De kosten voor het inzamelen, recyclen dan wel het verbranden van matrassen komen in de periode vóór het sluiten van de overeenkomst voor rekening van gemeenten. In de op grond van de overeenkomst voorziene afvalbeheerstructuur ontvangen gemeenten en innemende retailers van MRN een jaarlijks oplopende vergoeding voor droog en schoon ingezamelde matrassen welke aan gecertificeerde recyclebedrijven worden aangeboden. Deze vergoeding loopt op tot 100% in 2028. De vergoeding is gebaseerd op de volgende recyclingkosten:

- de huur van matrascontainers;
- de transportkosten naar het gecertificeerde recyclebedrijf;
- het poorttarief van het recyclebedrijf.

In de kennisgeving van 17 december 2021 is de overeenkomst algemeen verbindend verklaard. Dat brengt met zich dat alle leveranciers van matrassen – met uitzondering van producenten en/of importeurs die per jaar 200 of minder matrassen voor consumenten in de handel brengen – een afvalbeheerbijdrage aan MRN verschuldigd zijn.

Vraag

De vraag die voorligt, is of gemeenten over de door hen ontvangen vergoeding voor het aanbieden van droog en schoon ingezamelde matrassen welke aan gecertificeerde bedrijven worden aangeboden, Btw verschuldigd zijn.

Antwoord

Ja, gemeenten zijn Btw verschuldigd over de door hen ontvangen vergoeding voor het aanbieden van droog en schoon ingezamelde matrassen welke aan gecertificeerde bedrijven worden aangeboden.

Beschouwing

Prestatie onder bezwarende titel?

Een levering of dienst kan slechts worden geacht 'onder bezwarende titel' in de zin van artikel 2, eerste lid, van de Btw-richtlijn te zijn verricht als er een rechtstreeks verband bestaat tussen deze prestatie enerzijds en een werkelijk door de belastingplichtige ontvangen tegenprestatie anderzijds. Van een dergelijk rechtstreeks verband is sprake wanneer er tussen de dienstverrichter enerzijds en de ontvanger ervan anderzijds een rechtsbetrekking

¹ Overeenkomst inzake de afvalbeheerbijdrage voor de recycling van matrassen 1 november 2021 tot en met 31 oktober 2028.

bestaat in het kader waarvan over en weer prestaties worden uitgewisseld, waarbij de door de verrichter van die handeling ontvangen vergoeding de werkelijke tegenwaarde vormt voor de aan deze ontvanger verrichte dienst.

In het onderhavige geval ontvangt een gemeente (maar ook anderen, zoals innemende retailers) een vergoeding voor droog en schoon ingezamelde matrassen welke aan gecertificeerde recyclebedrijven worden aangeboden. De vergoeding die wordt ontvangen, is op het moment van inlevering gebaseerd op een rechtsbetrekking met het recyclingbedrijf. Deze verplicht zich, tegen betaling van een vergoeding, tot inname van matrassen. Dat de vergoeding daadwerkelijk wordt ontvangen van MRN en niet van het recyclingbedrijf doet daaraan niet af.

Economische activiteit?

Een economische activiteit wordt in het algemeen als 'economisch' gekwalificeerd wanneer zij van permanente aard is en wordt uitgevoerd tegen een vergoeding die wordt ontvangen door degene die de transactie uitvoert.

De inname van matrassen en het aanbieden van deze matrassen aan recyclingbedrijven is een voortdurend proces. Het aanbieden van matrassen door gemeenten is dan ook een activiteit van permanente aard. De vergoeding die voor deze laatste activiteit wordt ontvangen, is gebaseerd op de recyclingkosten en is, gezien vanuit de positie van de inleverende partijen, op termijn kostendekkend.

Dat niet alleen gemeenten maar ook derden, zoals innemende retailers, deze activiteit tegen ontvangst van een vergelijkbare vergoeding ontvangen, wijst er op dat de activiteit plaatsvindt op een markt.

Handelen als overheid?

Een publiekrechtelijk lichaam handelt alleen als overheid als het lichaam bij de uitvoering van de opgedragen wettelijke taak gebruikmaakt van overheidsprerogatieven, voorrechten of bevoegdheden van openbaar gezag (overheidsbevoegdheden). Het publiekrechtelijk lichaam dient dus:

1. uitvoering te geven aan een taak die hem door de wetgever is opgedragen, en
2. bij de uitvoering van die wettelijk opgedragen taak gebruik te maken van overheidsbevoegdheden.

Gemeenten zijn op grond van artikel 10.21, eerste lid, van de Wet milieubeheer verantwoordelijk voor het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen met uitzondering van grove huishoudelijke afvalstoffen bij elk binnen haar grondgebied gelegen perceel waar zodanige afvalstoffen geregeld kunnen ontstaan. Het tweede lid bepaalt dat, in het belang van een doelmatig beheer van afvalstoffen, bij algemene maatregel van bestuur regels kunnen worden gesteld over het zorgdragen door de gemeenteraad en burgemeesters en wethouders voor de inzameling van daarbij aan te wijzen afvalstoffen die in aard en samenstelling vergelijkbaar zijn met huishoudelijke afvalstoffen en afkomstig zijn uit daarbij aan te wijzen bronnen. De gemeenteraad kan besluiten tot het afzonderlijk inzamelen van andere bestanddelen van huishoudelijke afvalstoffen (artikel 10.21, vierde lid, Wet milieubeheer).

Artikel 10.22 Wet milieubeheer geeft aan – kort samengevat - dat gemeenten zorgdragen voor het inzamelen van grove huishoudelijke afvalstoffen en dat er op ten minste één daartoe

ter beschikking gestelde plaats binnen de gemeente gelegenheid wordt geboden om grove huishoudelijke afvalstoffen achter te laten.

Uit deze regelgeving valt af te leiden dat gemeenten weliswaar een verplichting (kunnen) hebben tot het inzamelen van matrassen maar dat deze wettelijk verplichting niet omvat het aanbieden van droog en schoon ingezamelde matrassen aan gecertificeerde recyclebedrijven. Er is mitsdien geen sprake van een handelen als overheid.